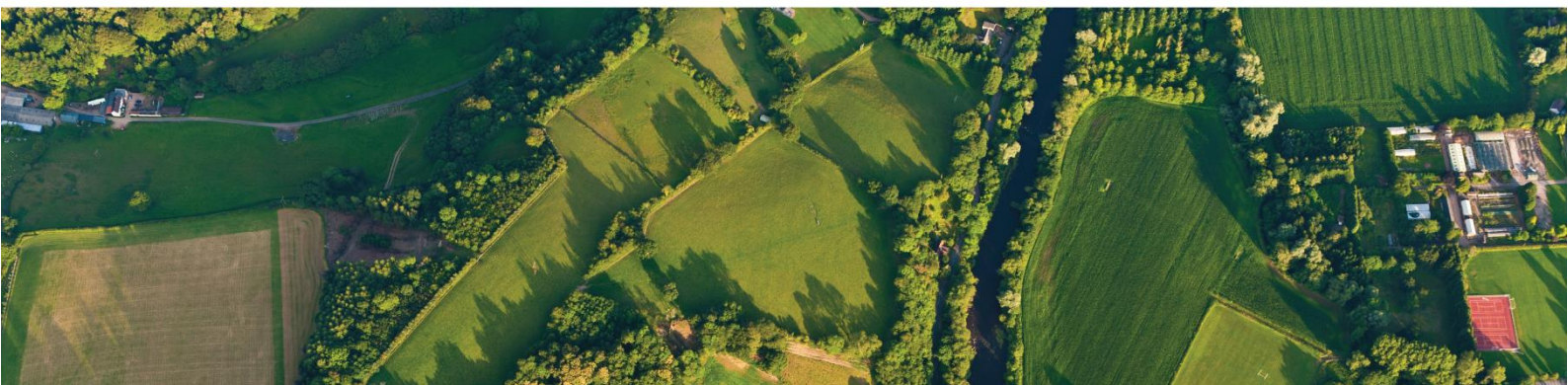

Transect-rapport 2045

Scherpenzeel, Maatjeshof Gemeente Scherpenzeel (GE)

Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en
Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase

transect

ARCHEOLOGISCH ONDERZOEK ► ADVIES

Colofon

Titel	Scherpenzeel, Maatjeshof. Gemeente Scherpenzeel (GE). Een Archeologisch Bureauonderzoek (BO) en Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.
Rapportnummer	Transect-rapport 2045
Auteur	H.A.S. Lepage MSc, J. Rap MA
Versie	Concept
Datum	28-01-2019
Projectnummer	18120025
Onderzoeksmelding	4663092100
Opdrachtgever	Buro SRO 't Goylaan 11 3525 AA Utrecht
Uitvoerder	Transect b.v. Overijsselhaven 127 3433 PH Nieuwegein
Bevoegde overheid	Gemeente Scherpenzeel
Beheer en plaats documentatie	Transect b.v., Nieuwegein
Omslagafbeelding	Foto van het plangebied ten tijde van het veldonderzoek

Autorisatie		
Naam	Datum	Paraaf
Drs. T. Nales Senior KNA Prospector	12-02-2019	

ISSN: 2211-7067

© Transect b.v., Nieuwegein

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Transect aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Samenvatting

In opdracht van Buro SRO heeft Transect b.v. in januari en februari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in plangebied de Maatjeshof in Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel). De aanleiding van het onderzoek wordt gevormd een bestemmingsplanwijziging voor het realiseren van 14 woningen. Bij de voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

Volgens het vigerende bestemmingsplan *Oost* (2014) geldt in het plangebied een dubbelbestemming Waarde - Archeologische Verwachtingswaarde 3 (Middel). Hier geldt dat bij bodemingrepen vanaf 1000 m² en een diepte vanaf 30 cm -Mv archeologisch onderzoek verplicht is. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 6.400 m², waarin graafwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Aangezien de voorgenomen bodemingrepen deze planregels overschrijden, is in het kader van een bestemmingsplanwijziging een archeologisch onderzoek nodig. Onderhavig rapport geeft invulling aan deze onderzoeksplicht.

Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied een middelhoge archeologische verwachting kent, gebaseerd op de ligging van het plangebied in de nabijheid van de historische kern van Scherpenzeel. Vooraf is verwacht een dekzandvlakte aan te treffen, waar mogelijk een laarpodzolgrond in is gevormd. Daarnaast is het mogelijk een historische weg aan te treffen, zichtbaar op kaarten uit de vroege 19^e eeuw. De top van het dekzandpakket vormt, indien intact, het archeologisch relevante niveau.

Tijdens het uitgevoerde veldonderzoek is aangetoond dat het plangebied inderdaad op een dekzandvlakte ligt. Het is echter onduidelijk of de genoemde laarpodzolgrond ook in het plangebied ook in het plangebied aanwezig is geweest, aangezien de aanwezigheid van een modern pakket heeft gezorgd voor de verstoring c.q. doorwerking van de natuurlijke ondergrond. Daarmee is voor het grootste deel van het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden vast te stellen. Slechts ter plaatse van boring 3 is sprake van een restant van een pakket dat kan samenhangen met de aanwezigheid van de historische weg. Deze weg is echter reeds ingetekend op kaartmateriaal. Daarnaast vertegenwoordigt deze weg een dusdanig geringe informatiewaarde dat deze geen aanvullend onderzoek behoeft.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen een bestemmingsplanwijziging door te voeren om in de toekomst woningbouw plaats te laten vinden. Naar aanleiding van onderhavig onderzoek is vastgesteld dat het plangebied grotendeels een lage verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden. De aan te treffen historische weg vertegenwoordigt een dusdanig lage informatiewaarde dat deze geen aanvullende onderzoeksstappen nodig heeft. Daarom willen wij adviseren om voor het plangebied in het nieuwe bestemmingsplan een dubbelbestemming "Archeologische verwachtingswaarde 4 (laag)" op te nemen conform het erfgoedbeleid van de gemeente Scherpenzeel. In de toekomst zullen ingrepen in de ondergrond met een oppervlakte van meer dan 10.000 m² en dieper dan 30 cm -Mv op deze manier een archeologische onderzoeksplicht kennen. Daardoor zijn er op basis van onderhavig onderzoek geen bezwaren tegen de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied en is voornamelijk nog geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig. Wel geldt dat als er tijdens de graafwerkzaamheden onverhoopt toch zaken aan het licht komen, deze

op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij het bevoegd gezag (de gemeente Scherpenzeel) direct dienen te worden gemeld.

Het bovenstaande is een advies. Op basis van de resultaten van het onderzoek neemt het bevoegd gezag (de gemeente Scherpenzeel) een besluit over de eventuele omgang met archeologische waarden binnen het plangebied. Dit besluit kan en mag afwijken van hetgeen is geadviseerd door Transect.

Inhoud

1.	Aanleiding.....	7
2.	Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek.....	8
3.	Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied	9
4.	Planvorming en consequenties toekomstig gebruik	11
5.	Beleidskader	12
6.	Landschap, geomorfologie en bodem.....	13
7.	Archeologische verwachtingen en bekende waarden	15
8.	Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen	17
9.	Gespecificeerde archeologische verwachting.....	22
10.	Resultaten veldonderzoek.....	24
11.	Beantwoording onderzoeksvragen	26
12.	Conclusie en advies	27
13.	Geraadpleegde bronnen	28
Bijlage 1.	Archeologische periode-indeling voor Nederland	30
Bijlage 2.	Archeologische beleids- en verwachtingskaart, gemeente Scherpenzeel	31
Bijlage 3.	Geomorfologie	33
Bijlage 4.	Maaiveldhoogte	34
Bijlage 5.	Bodem	35
Bijlage 6.	Archeologische waarden en onderzoeken	36
Bijlage 7.	Boorpuntenkaart.....	37
Bijlage 8.	Foto's van boringen.....	38
Bijlage 9.	Boorbeschrijvingen.....	40

1. Aanleiding

In opdracht van Buro SRO heeft Transect b.v.¹ in januari en februari 2019 een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd in plangebied de Maatjeshof in Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel). De aanleiding van het onderzoek wordt gevormd een bestemmingsplanwijziging voor het realiseren van 14 woningen. Bij de voorgenomen werkzaamheden zal grondverzet plaatsvinden, waardoor de oorspronkelijke bodem en daarmee eventueel aanwezige archeologische resten in het gebied kunnen worden verstoord.

Volgens het vigerende bestemmingsplan *Oost* (2014) geldt in het plangebied een dubbelbestemming Waarde - Archeologische Verwachtingswaarde 3 (Middel). Hier geldt dat bij bodemingrepen vanaf 1.000 m² en een diepte vanaf 30 cm -Mv archeologisch onderzoek verplicht is. Het plangebied heeft een oppervlakte van circa 6.400 m², waarin graafwerkzaamheden zullen worden uitgevoerd. Aangezien de voorgenomen bodemingrepen deze planregels overschrijden, is in het kader van een bestemmingsplanwijziging een archeologisch onderzoek nodig. Onderhavig rapport geeft invulling aan deze onderzoeksplicht.

Het onderzoek is uitgevoerd in overeenstemming met de eisen van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA), versie 4.1.

¹ Transect b.v. voldoet aan de eisen zoals gesteld in de kwaliteitsnorm 'BRL SIKB 4000', versie 4.1, en is gecertificeerd door middel van een procescertificaat. Transect b.v. is certificaathouder van de volgende protocollen: 'KNA Protocol 4001 Programma van Eisen', 'KNA Protocol 4002 Bureauonderzoek', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Overig', 'Protocol 4003 Inventariserend Veldonderzoek, variant Proefsleuven' en 'Protocol 4004 Opgraven', en staat geregistreerd bij het RCE en de SIKB.

2. Aard en doel van het archeologisch vooronderzoek

Het archeologisch vooronderzoek bestaat uit een gecombineerd onderzoek, te weten een archeologisch Bureauonderzoek (BO) en een Inventariserend Veldonderzoek (IVO), verkennende fase.

Het doel van het archeologisch bureauonderzoek is het specificeren van de archeologische verwachting. Aan de hand van beschikbare informatie over de archeologie, cultuurhistorie, geomorfologie, bodemkunde en grondgebruik binnen en rondom de plangebieden, wordt de kans bepaald dat binnen de plangebieden archeologische resten liggen. Hiertoe is onder andere het centraal Archeologisch Informatiesysteem (Archis3) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) geraadpleegd, waarin de Archeologische Monumentenkaart (AMK) en de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) zijn opgenomen. Aanvullende (cultuur)historische informatie is verkregen uit historisch kaartmateriaal. Om inzicht te krijgen in de opbouw en ontwikkeling van het landschap zijn onder andere de bodemkaart en beschikbaar geologisch-geomorfologisch kaartmateriaal geraadpleegd. Deze informatie is aangevuld met relevante informatie uit achtergrondliteratuur en van lokale amateurs of verenigingen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek is het toetsen en waar mogelijk bijstellen van de gespecificeerde archeologische verwachting, door het verzamelen van informatie over de feitelijke bodemopbouw, bodemreliëf en bodemintactheid in het plangebied. Hiermee ontstaat inzicht in de landschapsvormende processen en landschappelijke eenheden uit het verleden. Op basis hiervan kan een oordeel worden gegeven over waar, wanneer en in hoeverre het gebied in het verleden geschikt was voor de mens. Het inventariserend veldonderzoek is uitgevoerd in de vorm van een booronderzoek (IVO-O). De toegepaste methodiek in het veld wordt beschreven bij de beschrijving van de veldresultaten (Hoofdstuk 10).

Het onderzoek probeert hiermee aan de hand van feitelijke informatie in de loop van de tekst antwoord en in hoofdstuk 11 antwoord te geven op de volgende vragen:

- *Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?*
- *Wat is de bodemopbouw, zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?*
- *In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?*
- *Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?*

Het resultaat van het archeologisch vooronderzoek is dit rapport met een conclusie omtrent het risico dat eventueel aanwezige archeologische waarden in de plangebieden worden verstoord als gevolg van de voorgenomen plannen. Op basis van dit rapport neemt het bevoegd gezag een beslissing in het kader van de vergunningverlening of planprocedure. Het rapport bevat waar mogelijk gegevens over de – verwachte – aan- of afwezigheid, aard, omvang, ouderdom, gaafheid, conservering en (relatieve) kwaliteit van archeologische waarden.

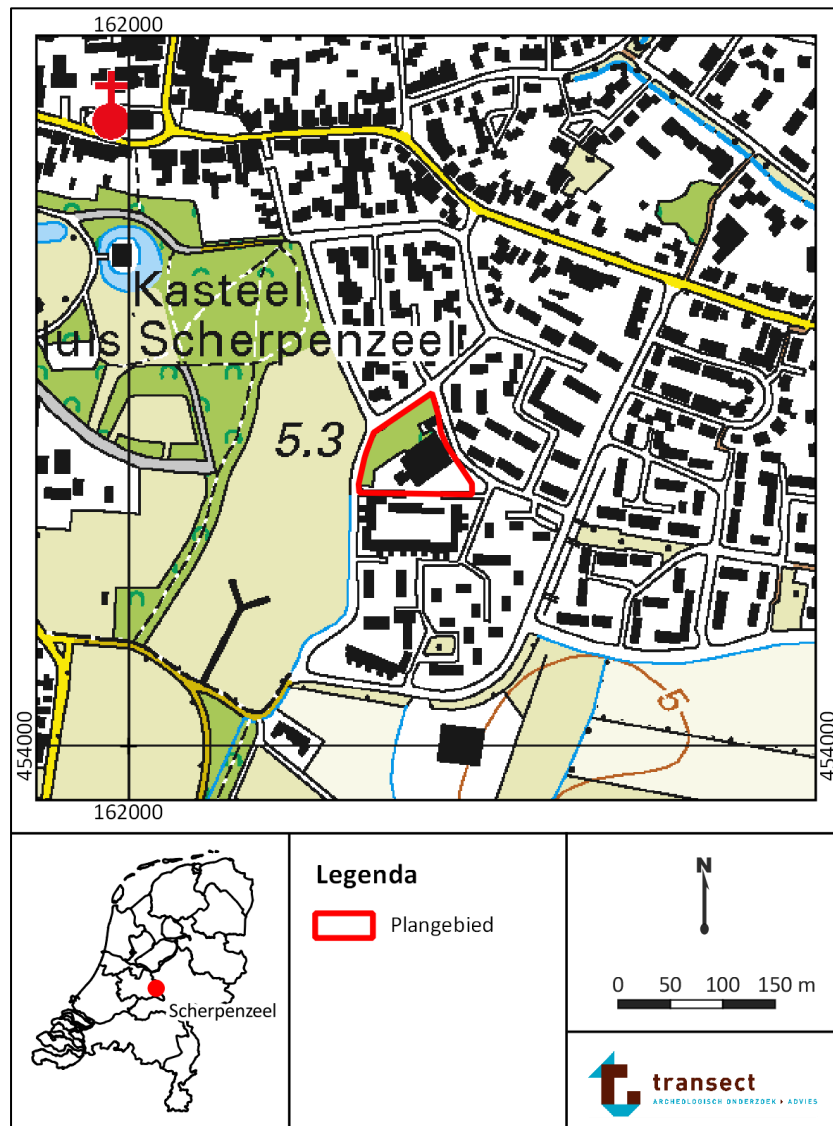
Het onderzoek is uitgevoerd conform protocollen 4002 (bureauonderzoek) en 4003 (inventariserend veldonderzoek) van de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 4.1 (KNA 4.1), en het daarvoor opgestelde Plan van Aanpak (Lepage, 2019).

3. Afbakening van het plan- en onderzoeksgebied

Plaats	Scherpenzeel
Toponiem	Maatjeshof
Gemeente	Scherpenzeel
Provincie	Gelderland
Kaartblad	32G
Perceelnummer	<i>Scherpenzeel E2253</i>
Centrumcoördinaat	162.266 / 454.291
Oppervlakte	6400 m ²

Binnen het archeologisch onderzoek is onderscheid gemaakt tussen het plangebied en het onderzoeksgebied. Het plangebied is het gebied waarbinnen de bodemingrepen worden uitgevoerd. Het onderzoeksgebied omvat het plangebied en een deel van het direct omringende gebied, in een straal van circa 500 m, dat bij het onderzoek wordt betrokken om tot een beter inzicht te komen in de landschappelijke, archeologische en (cultuur)historische situatie in het plangebied.

Het plangebied bevindt zich in Scherpenzeel (gemeente Scherpenzeel) en wordt omgeven door de Hondsdraflaan ten zuiden, de Walstrolaan ten noordoosten, de Doornboomspark ten noorden en de Boslaan ten westen wat tevens de grenzen zijn van het plangebied. De ligging van het plangebied is weergegeven in figuur 1. Kadastraal gezien behoort het plangebied tot perceel *Scherpenzeel E2253*. De totale oppervlakte van het plangebied is circa 6.400 m².

Figuur 1. Ligging van de plangebieden op een topografische kaart. Bron topografische kaart: PDOK.

4. Planvorming en consequenties toekomstig gebruik

Planvorming	Bestemmingsplanwijziging voor de bouw van 14 woningen
Aard bodemverstoringen	Graaf- en bouwwerkzaamheden
Verstoringsoppervlakte	Circa 6.400 m ²

Binnen het plangebied bestaat het voornemen om een bestemmingsplanwijziging door te voeren om de bouw van 14 woningen mogelijk te maken. Hierbij zal de oorspronkelijke bebouwing gesloopt moeten worden. Het noordelijk gedeelte van het plangebied zal ontbost moeten worden, en er zullen diverse leidingen en kabels in de ondergrond aangelegd moeten worden. Daarnaast is het niet uitgesloten dat een kelder zal worden aangelegd onder de huizen. Ook zullen in het plangebied diverse opritten en parkeerplaatsen worden aangelegd. Deze sloop-, graaf en bouwwerkzaamheden zullen leiden tot een aantasting van het oorspronkelijke bodemarchief, hoewel de bouwplannen ten tijde van onderhavig onderzoek nog niet in een dusdanig vergevorderd stadium zijn dat reeds uitspraken gedaan kunnen worden over exacte funderingsdieptes.

Een schetstekening van de toekomstige situatie binnen het plangebied is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Toekomstige situatie. Bron : Buro SRO.

5. Beleidskader

Onderzoekskader	Bestemmingsplanwijziging
Beleidskader	Bestemmingsplan <i>Oost, 2014</i>
Onderzoeksgrenzen	>1.000 m ² en dieper dan 30 cm -Mv

In 1992 heeft Nederland het Europees Verdrag inzake de bescherming van het archeologisch erfgoed ondertekend; ook wel het Verdrag van Malta of Valletta genoemd, naar het eiland en de plaats waar het is ondertekend. Het Verdrag is in 1998 geratificeerd en op 1 september 2007 via de Wet op de Archeologische Monumentenzorg (Wamz) geïmplementeerd. De Wamz is een wijzigingswet en omvat een wijziging van de Monumentenwet 1988, de Wet Milieubeheer, de Ontgrondingenwet en de Woningwet, op grond waarvan overheden onder andere bij bodemingrepen verplicht rekening moeten houden met het behoud van archeologische waarden. Met ingang van juli 2016 is het behoud en beheer van het Nederlandse erfgoed geregeld door één integrale Erfgoedwet. De omgang met archeologie in de fysieke leefomgeving zal in de nieuwe Omgevingswet worden geregeld, die in 2021 in werking zal treden.

Volgens het vigerende bestemmingsplan *Oost* (2014) geldt in het plangebied een dubbelbestemming Waarde - Archeologische Verwachtingswaarde 3 (Middel). Hier geldt bij bodemingrepen vanaf 1.000 m² en een diepte vanaf 30 cm -Mv dat archeologisch onderzoek verplicht is. Deze dubbelbestemming is gebaseerd op de beleids- en verwachtingskaart van de gemeente Scherpenzeel (zie bijlage 2), waarin het plangebied valt in categorie 5, Middelhoge verwachting. Het plangebied heeft een totale oppervlakte van circa 6.400 m². Hiermee worden de gestelde grenzen overschreden en moet er een archeologisch onderzoek uitgevoerd worden.

6. Landschap, geomorfologie en bodem

Geologie	Midden-Nederlands zandgebied
Geomorfologie	Verspoelde dekzandvlakten
Maaiveldhoogte	6,4 tot 4,3 m +NAP
Bodem	Bebouwd gebied
Grondwatertrap	V

Landschap

Het plangebied ligt landschappelijk gezien in het Midden-Nederlands zandgebied, dat gekenmerkt wordt door de aanwezigheid van dekzand(ruggen), vlakten, stuwwallen en meanderende beken (Berendsen, 2005). Tijdens het voorlaatste glaciële tijdperk (Saalien, circa 370.000 tot 130.000 jaar geleden) ontwikkelde zich grote ijskappen ten noorden van Nederland. Door een toename in massa en de beweging van het ijs verplaatste de grens van het landijs steeds zuidelijker en schoof daarmee over het noorden van Nederland. De daar aanwezige, grofzandige en grindrijke rivierafzettingen (van voorlopers van de Rijn en Maas) werden hierbij opgestuwd, met het ontstaan van stuwwallen als gevolg. 5 km ten zuidwesten van Scherpenzeel ligt de *Utrechtse Heuvelrug*. Aan de randen van de stuwwallen werden door de druk van het ijs diepe bekkens uitgedrukt. Scherpenzeel ligt in het oostelijk deel van de Gelderse Vallei, een dergelijke glaciële bekken (Berendsen 2005). Tijdens het Eemien (125.000 tot 115.000 jaar geleden) steeg de zeespiegel en drong de zee door tot in de Gelderse Vallei. Op een diepte tussen 10 en 40 m -NAP komt klei voor van de Formatie van Eem (Berendsen 2005).

Tijdens het laatste ijstijd (het Weichselien, circa 120.000 tot 10.000 jaar geleden) ontstonden ook ijskappen maar deze bereikten Nederland niet. Wel was het klimaat zeer koud en droog. Daarbij werden grote hoeveelheden zand uit de drooggevalen beddingen wegeblazen waardoor aan het oppervlakte paraboolvorming dekzandruggen werden gevormd uit dekzand gevormd voor het Allerød-glaciiaal (13.900 tot 12.900 jaar geleden). Dit dekzand wordt gerekend tot het Laagpakket van Wierden bij de Formatie van Boxtel en kan in de in de Gelderse Vallei 10 tot 20 m dik zijn (Berendsen, 2005).

Pas met het verbeteren van het klimaat, gedurende het Holoceen (vanaf circa 10.000 jaar geleden – heden), kwam de vegetatie weer terug en raakte het dekzand begroeid. Het reliëf van het pleistocene landschap werd hiermee in feite vastgelegd. In de beekdalen waar het water werd afgevoerd komt het Singraven laagpakket voor, gevormd door verspoelde dekzanden (Formatie van Boxtel). Deze komen in het Midden-Nederlandse zandgebied echter beperkt voor (Berendsen 2005). Specifiek voor het plangebied kunnen deze voorkomen door de loop van de Luntersche Beek 460 m ten zuiden van het plangebied. Wel zijn in grote schaal zandverstuivingen opgetreden, als gevolg van grootschalige ontginning van het bos door veeteelt (Berendsen, 2008). Deze stuifzanden zijn door herbebossing gestabiliseerd en behoren ook tot de Formatie van Boxtel. In de lageregelegen gebied is op enkele plekken veen gevormd door de stijging van het grondwater (Formatie van Nieuwkoop). Op de hogere delen van het dekzandlandschap heeft een podzolbodem kunnen ontwikkelen (Berendsen, 2005).

In het systeem van beken en kleine rivieren ontstonden op de dekzandkoppen en -ruggen kleine rurale nederzettingen vanaf het Neolithicum. Om de vruchtbaarheid van het gebied te vergroten zijn op de hooggelegen dekzandkoppen en -ruggen zogenaamde esdekken aangelegd vanaf de Middeleeuwen. Deze zijn aanvankelijk vooral op de top aangelegd, maar zijn gedurende de Late Middeleeuwen gestaag uitgebreid richting de flanken (Berendsen 2008).

Geomorfologie en maaiveldhoogte

Volgens de geomorfologische kaart ligt het plangebied op een verspoelde dekzandvlakte (kaartcode 2M9; Bijlage 3). Direct ten noorden van het plangebied wordt een bebouwd gebied aangegeven. Ten noorden daarvan, 350 m van het plangebied, wordt een dekzandrug aangegeven (kaartcode 3K14). Deze komen ook voor op 100 m ten westen en 100 m ten zuidoosten van het plangebied. Op 200 m ten zuidwesten van het plangebied komt een dalvormige laagte, zonder veen voor (kaartcode 2R2). Op het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN; bijlage 4) is de relatief hoger gelegen dekzandrug ten westen van het plangebied goed te herkennen met ongeveer 5,8 m +NAP. Het dalvormige laagte ten zuidwesten is ook goed te herkennen met ongeveer 5,0 m +NAP. Ook op het AHN te herkennen is een lager gedeelte 50 m ten westen van het plangebied gelegen met 5,2 m +NAP. Binnen het plangebied zijn verschillende maaiveldhoogtes te zien, waarschijnlijk een gevolg van de aanleg van het gebouw in het plangebied, de uitgraving van een sloot perceelaanduiding en het bebost deel in het noorden. Het hoogste punt ligt op ongeveer 6,4 m +NAP en het laagste punt op 4,3 m +NAP.

Lithologie en ondergrondgegevens

Ongeveer 220 m ten zuiden van het plangebied is in Dinoloket.nl een boring beschikbaar aan de hand waarvan de lithologische bodemopbouw in de omgeving van het plangebied valt af te leiden (boring B32G0649; bron: www.dinoloket.nl). Deze boring laat zien dat tot 50 -Mv opgebrachte grond aanwezig is. Hieronder is tot 4 m -Mv (einde boring) de Formatie van Boxtel aanwezig, bestaande uit zand, grindig. De onderste 30 cm bestaan uit leem.

Bodem en grondwater

Op de bodemkaart valt het plangebied binnen een zone aangemerkt als bebouwd gebied. 15 m ten westen van het plangebied komen laarpodzolgronden voor (kaartcode cHn21). Laarpodzolgronden komen vaak voor op pleistocene zandgronden waar de mens grond heeft opgebracht ter bemesting. Hierdoor kunnen deze gronden tussen de 30 en 50 cm dik zijn (Bakker en Schelling, 1989). Een dergelijk opgebracht pakket kan de onderliggende eventuele archeologische waarden hebben beschermd (Doesburg e.al. 2007).

Omdat het plangebied in een bebouwd gebied ligt is er geen grondwatertrap aangegeven. Bij de Laarpodzolgronden 15 m ten westen van het plangebied, wordt grondwatertrap V gekarteerd. Dit duidt over het algemeen op relatief vochtige gronden waarbij de gemiddeld hoogste grondwaterstand (GHG) beneden de 40 cm –Mv wordt aangetroffen en de gemiddeld laagste grondwaterstand (GLG) op een diepte van meer dan 120 cm –Mv. Met dergelijke grondwaterstanden zullen in het plangebied alleen anorganische archeologische resten te verwachten zijn. Onverbrande organische resten zullen als gevolg van oxidatie en zure omstandigheden in de bodem binnen 120 cm –Mv grotendeels zijn verdwenen.

7. Archeologische verwachtingen en bekende waarden

Wettelijk beschermde monumenten	Nee
AMK-terreinen (binnen 500 m)	Ja
Archeologische waarden (binnen 500 m)	Ja

Archeologische verwachtingen

Op de archeologische beleids- en verwachtingenkaart van de gemeente Scherpenzeel (bijlage 2) valt het plangebied binnen een zone met middelhoge verwachting. Dit is gebaseerd op de ligging van het plangebied op een dekzandvlakte (Van Oosterhout, 2009).

Bekende waarden

Binnen het plangebied heeft niet eerder archeologisch onderzoek plaatsgevonden. Wel zijn binnen het onderzoeksgebied meerdere archeologische onderzoeken uitgevoerd, zijn vondsten gemeld en is een AMK terrein aanwezig (bijlage 6). Deze waarden worden hieronder besproken aan de hand van informatie uit Archis en DansEasy.

AMK-Terrein

- 150 m ten noordwesten van het plangebied wordt AMK-terrein 7046 aangegeven. Binnen dit terrein liggen resten van kasteel *Huys Scherpenseel* uit de Late Middeleeuwen. Bij restauratiewerkzaamheden werden onder de vloer fragmenten Laat Middeleeuws aardewerk en een fragment van een processiehoorn gevonden (vondstmelding 2726333100). Het kasteel heeft oorspronkelijk een donjon gehad. Tegenwoordig staat een huis uit de 17^e eeuw, beschermd door het RCE. Ook is binnen het terrein een ander vondstmelding (2726228100) van 3 aardewerkfragmenten uit de Late Middeleeuwen B, ook in het context van het kasteel.

Vondsten

- 450 m ten noordwesten van het plangebied zijn bij een opgraving funderingen aangetroffen uit de Late Middeleeuwen B - Nieuwe tijd. Nader informatie ontbreekt (vondstmelding 2884405100). De ander vondstmelding betreft twee gebruikte stenen uit de N.H. kerk, gebruikt als altaarstenen in de Late Middeleeuwen (vondstmelding 2842511100).

Onderzoeken

- 300 m ten noorden heeft een archeologische begeleiding plaatsgevonden aan de Dorpsstraat 154 (onderzoeksmelding 4000446100). Hierbij werd gezocht naar een pand uit de 17^e eeuw die in het gebied heeft gestaan. Bij de werkzaamheden zijn twee bouw fases waargenomen uit de jaren '70 en uit de 19^e eeuw. Vermoedelijk zijn eerdere fases verstoord door de bouw van het 19^e-eeuws huis. Er is een 19^e-eeuw waterput aangetroffen dat mogelijk ook eerdere fases heeft gehad. De bodem in het gebied bestaat uit drie lagen. Laag 1 en 2 betreft opgebracht grond van circa 30 tot 60 cm dik. De onderste laag werd aangetroffen op 5,50 m +NAP en betreft de natuurlijke zandafzettingen behorende tot het Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel (Louwe, 2016).
- 160 m ten zuiden is een bureauonderzoek en verkennend en karterend booronderzoek aan de Akkerwindelaan uitgevoerd (onderzoeksmelding 2384157100). De ondergrond in beide delen van het plangebied bestaat uit fijn zand dat over het algemeen matig gesorteerd was (verspoeling van zand). Dit zand behoort tot het Laagpakket van Wierden (Formatie van Boxtel). In enkele boringen waren kleiafzettingen waargenomen, waarschijnlijk afgezet bij overstromingen van de Luntersche Beek. In de boringen zijn geen aanwijzingen voor vindplaatsen. Gezien de relatief lage ligging en drassige situatie in het oostelijke deel van het plangebied worden ook daar geen vindplaatsen verwacht (maximale boordiepte 120 cm -Mv) (Schorn, 2012).

- 200 m ten zuiden is een archeologisch verkennend en karterend booronderzoek uitgevoerd aan de Akkerwindelaan (onderzoeksmelding 4039887100). Het onderzoek is uitgevoerd in drie deelgebieden. Deelgebied B en C komen niet overeen met de situatie in het plangebied (beekafzettingen). Deelgebied A ligt op een dekzandwelling. In de boringen in deelgebied A is een verstoorde bouwvoor waargenomen tot circa 45 cm -Mv (maximale boordiepte 120 cm -Mv). Hieronder zijn de natuurlijke zandafzettingen (formatie van Bortel, Laagpakket van Wierden), zonder intacte podzolbodem. Er zijn in de boringen geen archeologische indicatoren aangetroffen (Klerks, 2017).

8. Historische situatie, huidig gebruik en bodemverstoringen

Historisch gebruik	Bewoning
Huidig gebruik	Woning met verharde tuin en garage
Bekende verstoringen	Landbouw, bouwwerkzaamheden en tuinaanleg

Historische achtergronden en kaarten

Het plangebied ligt buiten de oorspronkelijke dorpskern van Scherpenzeel. Scherpenzeel is ontstaan in de 13^e eeuw, de eerste vermelding dateert uit 1229 (Berkel en Samplonius, 2006). Bebouwing in Scherpenzeel, is ontstaan ten noorden van kasteel *Huys Scherpenseel* langs de tegenwoordige Dorpsstraat, 350 m ten noordwesten van het plangebied. Dit was een hoofdas dat Woudenberg en Renswoude verbond (bron: Historisch landschap, historische stedenbouw en archeologie kaart, provincie Gelderland; Blijdenstijn, 2005).

Volgens de oudst geraadpleegde kaart, de Minuutkaart uit 1811-1832 (figuur 3), lag het plangebied nog niet in de gemeente Scherpenzeel. Er liep een weg dwars door het plangebied heen, die tevens de grens vormde tussen de gemeente Woudenberg ten westen van het plangebied en de gemeente Renswoude ten oosten van het plangebied. Op beide minuutplannen is het plangebied onbebouwd en worden de percelen gebruikt als landbouwgrond. Op de kaart uit 1900 (figuur 4), is de situatie onveranderd. De kaart van 1931 (figuur 5) laat zien dat direct ten westen van het plangebied een weg is aangelegd, de huidige Boslaan. Ook lijkt bebouwing binnen het perceel te staan. De weg in het plangebied wordt uiteindelijk verwijderd, te zien aan de kaart uit 1953 (figuur 6). Ook op deze kaart staat in het plangebied bebouwing. Op de plek waar de verwijderde weg lag, is perceelaanduiding in de vorm van een sloot aanwezig, te zien op de kaart uit 1970 (figuur 7). Aan het eind van de 20ste eeuw zijn in het plangebied meerdere gebouwen aangegeven (figuur 8).

Militair Erfgoed

Op de Indicatieve Kaart Militair Erfgoed (IKME) ligt het plangebied binnen de Grebbelinie. Dit linie was een inundatiegebied uit 1940 ter verdediging van Duitse aanvallen. Bij Scherpenzeel slaagde het Nederlandse leger om een aanval af te slaan. Bij dit aanval werd artillerie gebruikt en sneuvelden veel Nederlandse soldaten (bron: grebbelinie.nl/event/65). Mogelijk kunnen in het plangebied resten hiervan aanwezig zijn zoals gevechts- en waarnemingsposities voor infanterie, opstellingen voor geschut, loopgraven, mangaten, overstoven betonbouw. Deze informatie staat tevens ook aangeduid op de Kaart van Verdedigingswerken en op de site tracesofwar.com.

Huidig gebruik en bodemverstoringen

Tegenwoordig staat in het plangebied meerdere gebouwen. Deze zijn gebouwd in 2005, met uitzondering van een gebouw uit 1995 (bagviewer.kadaster.nl). In totaal is 1550 m² van het totale plangebied bebouwd (6.400 m², 25%). Het zuidoostelijk deel is bestraat en in het noordwestelijk deel is veel vegetatie aanwezig (figuur 9). In het verleden heeft in noordwest-zuidoost richting een weg dwars door het plangebied gelopen. In Bodemloket.nl staat dat in het plangebied een bodem- en historisch onderzoek heeft plaatsgevonden waaruit blijkt dat de onderzoekslocatie voldoende is onderzocht in het kader van de Wet bodembescherming. Aan de hand van de KLIC-melding is te zien dat er enkele leidingen en kabels door het plangebied liggen.

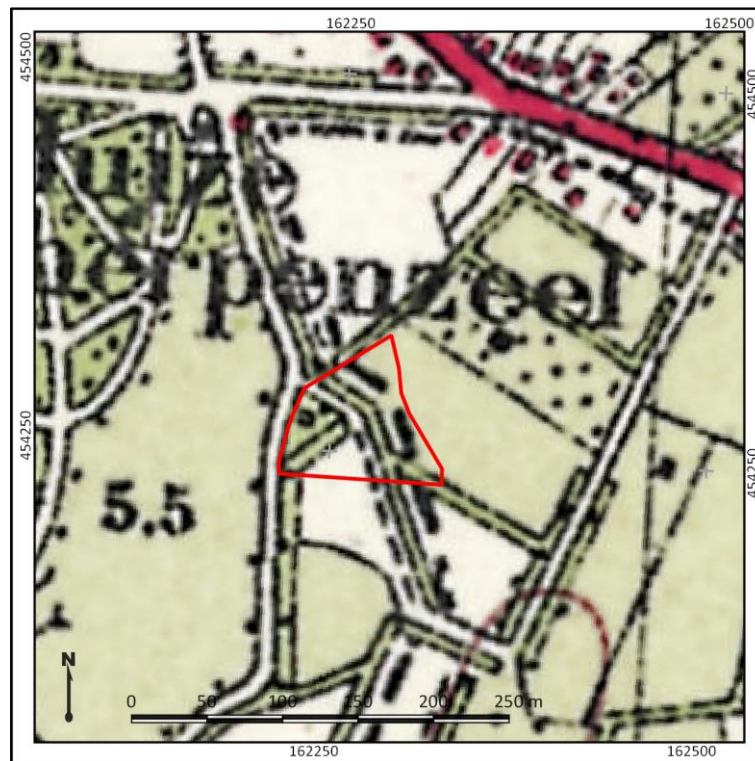
Vermoedelijk zijn in het plangebied verstoringen in de bodem opgetreden door de aanleg en verwijdering van de weg door het plangebied heen, de bouw van de gebouwen en de aanleg kabels en leidingen. Hiermee zal rekening worden gehouden bij het opstellen van de boorpuntenplan (bijlage 7).

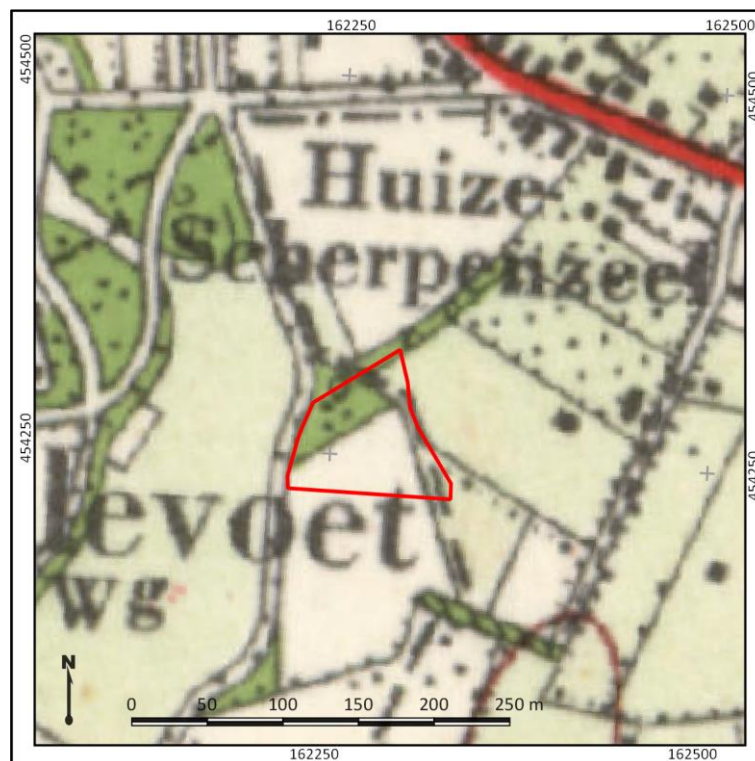
Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd) op het Kadastrale minuutplan uit Woudenberg (links) en Renswoude (rechts) uit 1811-1832. Bron: RCE

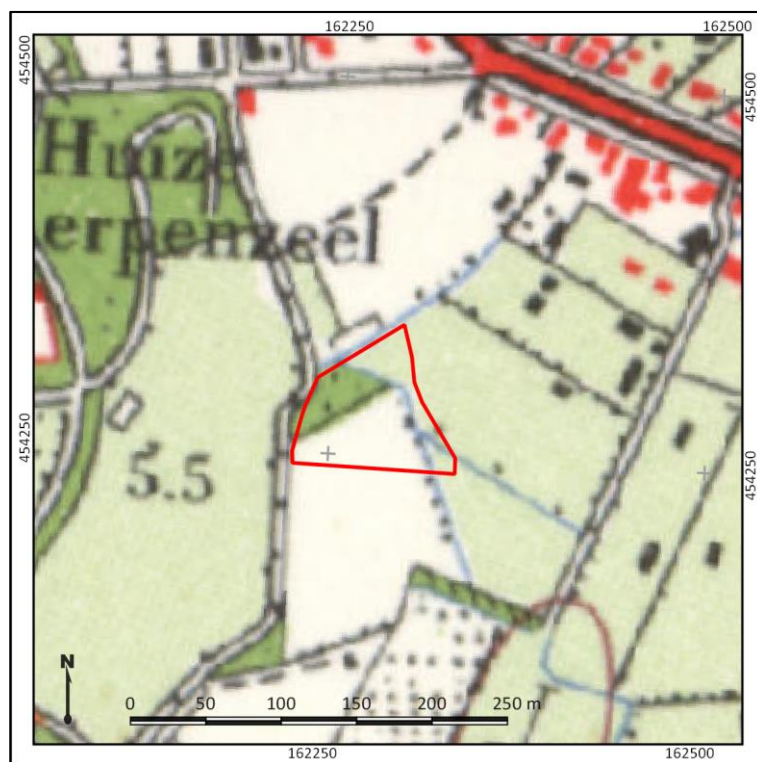
Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl.

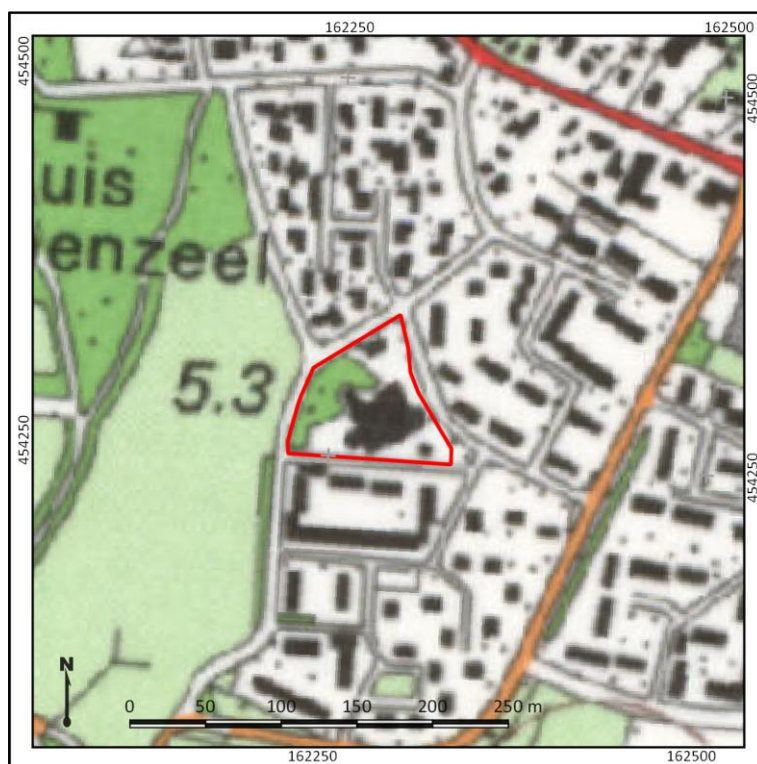
Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1931. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1953. Bron: topotijdreis.nl

Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1970. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1990. Bron: topotijdreis.nl.

Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een recente luchtfoto. Bron: PDOKnl.

9. Gespecificeerde archeologische verwachting

Kans op archeologische waarden	Middelhoog: Laat-Paleolithicum - Nieuwe Tijd
Complextypen	Sporen van bewoning, landgebruik en erf-gerelateerde verschijnselen.
Stratigrafische positie	Top van de dekzand afzettingen
Diepteligging	Vanaf maaiveld, onder de bouwvoor (30 cm -Mv)

Aanwezigheid en dichtheid

Aan de hand van het bureauonderzoek heeft het plangebied een middelhoge verwachting voor de periodes Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Het landschap in de omgeving van het plangebied is ontstaan in het Pleistoceen, waarbij door verstuing dekzandvlaktes en ruggen ontstonden, die aantrekkelijk waren voor bewoning door de relatieve hogere ligging. Het plangebied ligt op een dekzandvlakte, ten noorden van het dal van de Luntersche Beek. Theoretisch gezien heeft in het plangebied bewoning kunnen plaats vinden vanaf het Laat-Paleolithicum tot de Nieuwe Tijd. Er zijn in de omgeving van het plangebied geen vindplaatsen bekend uit het Laat paleolithicum tot de vroege middeleeuwen, maar de kans op het aantreffen van archeologische resten of vindplaatsen kan niet worden uitgesloten.

Scherpenzeel is ontstaan in de Late Middeleeuwen en uit deze tijd zijn resten van een kasteel bekend uit de 14de eeuw dat 350 m ten westen van het plangebied ligt. Het plangebied ligt echter buiten de oorspronkelijke dorpskern, 350 m ten zuiden van de hoofdas waar de eerste bebouwing is ontstaan. Tot de 19^e eeuw werd het plangebied gebruikt als landbouwgrond. Er heeft door een plangebied een weg gelegen waaraan in 1930 tot 1960 bebouwing heeft gestaan. Deze weg is later verwijderd. Dit heeft mogelijk tot verstoringen in de ondergrond geleid. De verwachting voor de periodes Late Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd is zodoende laag.

Stratigrafische positie

Het archeologisch relevante niveau bevindt zich vanaf maaiveld, onder de bouwvoor (30 cm -Mv). Verwacht wordt dat er een laarpodzolgrond binnen het plangebied aanwezig is van 30 tot 50 cm dik. Hierin worden sporen vanaf de Late Middeleeuwen tot de Nieuwe Tijd verwacht. Onder dit grond is de top van het dekzand aanwezig. Vermoedelijk is de bovenlaag door ploegwerkzaamheden verstoord geraakt, maar diepere sporen kunnen nog aangetroffen worden. Hierin worden sporen verwacht vanaf het Midden-Paleolithicum tot de Vroege Middeleeuwen.

Complextypen

In het plangebied worden voor de periode Laat-Paleolithicum, Mesolithicum en Neolithicum nederzettingsterreinen, grafvelden of extractiekampen verwacht, met eventueel sporen van landgebruik. Dit waren seizoensgebonden plekken waar jagers/verzamelaars gedurende een korte tijd verbleven. Dergelijke plekken kenmerken zich door een strooiing van bekapte stukken vuursteen en (eventueel) haardkuilen.

Archeologische resten uit de Bronstijd tot de Vroege Middeleeuwen worden verwacht in de vorm van huisplaatsen, met de vondst van aardewerk, metaal en stenen objecten, bewerkt vuursteen, zoölogische botmateriaal (wel of niet bewerkt) en grondsporen zoals paalgaten (als onderdeel van huisplattegronden of spiekers), afvalkuilen en greppels. Daarbij kunnen ook sporen van landbouw aanwezig zijn in de vorm van ploegsporen. Voor de Romeinse Tijd en Vroege Middeleeuwen worden waterputten en verbrand huttenleem verwacht.

Voor de periode Late Middeleeuwen - Nieuwe Tijd worden archeologische waarden verwacht die in de context staan van landbouw. Vanaf in ieder geval het begin van de 19de eeuw tot 1930 heeft er in het plangebied geen bebouwing gestaan en zullen archeologische sporen in een landbouw context zijn (ploegsporen).

Aan te treffen vondstcomplexen uit alle periodes kunnen wat betreft formaat uiteenlopen van enkele vierkante meters (met name in de steentijd) tot circa een hectare. Vooralsnog bestaat echter een onbekendheid met de bodemopbouw in het plangebied en de archeologische verwachting alhier. Daarom zullen aanvullende verkennende boringen moeten worden uitgevoerd om de opgestelde verwachting op het aantreffen van archeologische waarden te kunnen toetsen.

10. Resultaten veldonderzoek

Onderzoekstrategie	Verkenkend booronderzoek
Aantal boringen	5
Type boor	Edelmanboor
Boordiameter	7 cm
Maximale boordiepte	170 cm -Mv

Werkwijze

Het doel van het veldonderzoek is het toetsen van de gespecificeerde archeologische verwachting in het plangebied, zoals opgesteld in Hoofdstuk 9 van dit rapport. Hiertoe is in het plangebied een verkennend booronderzoek uitgevoerd. De boringen zijn gebruikt om de mate van intactheid van de bodem te bepalen en om inzicht te krijgen in de bodemopbouw en landschappelijke ligging van het plangebied. In totaal zijn in het plangebied vijf boringen gezet (boring 1 t/m 5). De boringen zijn handmatig gezet met behulp van een Edelmanboor met een diameter van 7 centimeter tot in de top van de C-horizont, conform het opgestelde Plan van Aanpak (Lepage, 2019) waarbij alleen in boring 1 niet tot in de C-horizont geboord is.

De locaties van de boringen zijn bepaald met behulp van een meetlint aan de hand van de lokale topografie, de hoogteligging ten opzichte van NAP is afgeleid van het Actueel Hoogtebestand Nederland (AHN). De boorpuntenkaart is opgenomen in bijlage 7. De boorkernen zijn gefotografeerd, waarna ze zijn beschreven volgens de NEN5104 en de Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode (ASB; SIBK 2008). De boorkernen zijn handmatig verbrokken en doorzocht op aanwezigheid van archeologische indicatoren (zoals bot, aardewerk, baksteen, bewerkt vuursteen en houtskool). De foto's en boorbeschrijvingen zijn respectievelijk opgenomen in bijlagen 8 en 9.

Veldwaarnemingen

Het plangebied is ten tijde van het veldonderzoek bebouwd met een school. Hieromheen is een bestrating van tegels aanwezig, in de groenstrook aan de noordzijde van het plangebied is aan maaiveld een beperkte hoeveelheid puin en plastic tussen het bladafval zichtbaar. Er zijn echter geen archeologische indicatoren aangetroffen. Een impressie van het plangebied is weergegeven in figuur 10. .

Figuur 10: Op de linker foto de verhardingssituatie rondom de bestaande bebouwing, op de rechterfoto de groenstrook en de watergang aan de noordzijde van het plangebied. Fotograaf: J. Rap MA

Lithologie en bodemopbouw

De bodemopbouw in het plangebied valt uiteen in een aantal delen.

Boring 1 is waarschijnlijk uitgevoerd ter plaatse van een gedempt deel van de watergang die rond de noordzijde van het plangebied loopt. Hier is tot een diepte van 170 cm -Mv een gelaagd pakket zwak siltig zwak humeus grijs tot bruingrijs zand aangetroffen. Dit loopt onder invloed van het grondwater in het gebied uit de boor (aanwezig op een diepte van circa 140 cm -Mv), waardoor het niet mogelijk is geweest de natuurlijke afzettingen te bereiken in deze boring.

In de overige boringen is vanaf maaiveld tot een diepte van 60-100 cm -Mv een pakket sterk omgezet bruingrijs zwak siltig en zwak humeus zand aangetroffen. Hierin zijn roestvlekken zichtbaar, indicatief voor periodiek hoge grondwaterstanden. Dit pakket is aan de onderzijde scherp begrensd en bevat rood puin, plastic en bouwhoutresten. Waarschijnlijk betreft het een recent opgebracht of doorgewerkt ophoogpakket, samenhangend met de ontwikkeling van de school of de omliggende woonwijk. Alleen in boring 3 is de onderzijde van dit pakket van 75-100 cm -Mv vaalgrijs met meer roestvlekken, mogelijkerwijs samenhangend met de historische weg zichtbaar op het kadastrale minuutplan.

Boringen 2-5 zijn geëindigd in een pakket grijs tot geelgrijs, zwak tot matig siltig matig fijn zand, dat zeer compact van aard is op dieptes van 100-120 cm -Mv. Hierin zijn kleine roestvlekjes zichtbaar, indicatief voor periodiek hoge grondwaterstanden. Gezien het veelal bleke karakter en matige siltigheid, betreft het waarschijnlijk een dekzandvlakte. Er zijn geen siltlagen aangetroffen die doen vermoeden dat het om een vlakte van verspoeld dekzand zou kunnen gaan.

Archeologische indicatoren

Er zijn in de boorkernen geen archeologische indicatoren waargenomen. Daarbij moet worden opgemerkt dat het opsporen van dergelijke indicatoren niet het hoofddoel is geweest van onderhavig onderzoek. Dit vereist een meer intensieve en gebiedsspecifieke onderzoeksstrategie.

Archeologische interpretatie

Op basis van de resultaten van het verkennend booronderzoek is vastgesteld dat de bodemopbouw in het plangebied niet meer volledig intact is. Dit kan worden afgeleid aan de zeer scherpe overgang tussen de moderne bouwvoor die restanten van plastic, bouwhout en rood puin bevat en het onderliggende dekzandpakket. Ter plaatse van boring 1 is dit pakket zodanig dik dat de natuurlijke afzettingen niet binnen 1,7 m -Mv te bereiken zijn geweest. Er is in deze hoedanigheid geen sprake meer van een laarpodzolgrond of een aanverwante soort van bodemopbouw in het plangebied. Landschappelijk gezien is wel vastgesteld dat het plangebied in een dekzandvlakte ligt, waarvan het op basis van het ontbreken van siltige lagen onwaarschijnlijk is dat sprake is van een verspoelde dekzandvlakte.

Alleen in boring 3 is sprake van een vaalgrijze laag op een diepte van 75-100 cm -Mv, die mogelijk samenhangt met de aanwezigheid van een weg, zoals zichtbaar op kaartmateriaal uit de periode 1811-1832. Verder zijn geen aanwijzingen in het plangebied aangetroffen op basis waarvan de middelhoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden is te handhaven. Daarom kan deze verwachting naar beneden worden bijgesteld naar een lage verwachting. De aan te treffen weg is reeds bekend van kaartmateriaal, is ingetekend en vertegenwoordigd verder een relatief geringe informatiewaarde.

11. Beantwoording onderzoeksvragen

- **Hoe heeft het plangebied oorspronkelijk in het natuurlijk landschap gelegen?**

Het plangebied bevindt zich in het dekzandgebied van de Gelderse Vallei, op een dekzandvlakte. Over de oorspronkelijke bodemopbouw in het plangebied zijn op basis van het ontbreken van een restant hiervan geen uitspraken te doen.

- **Wat is de bodemopbouw, zijn er binnen de bodemopbouw archeologisch relevante bodemniveaus te onderscheiden en hoe diep liggen deze?**

De ondergrond binnen het plangebied is onderzocht tot dieptes van 100-170 cm -Mv. Hiermee is vastgesteld dat in het plangebied sprake is van een moderne bouwvoor of ophoogpakket samenhangend met de aanleg van de school binnen het plangebied of de wijk rondom het plangebied. Alleen ter plaatse van boring 3 lijkt op een diepte van 75-100 cm -Mv sprake te zijn van een archeologisch relevant niveau samenhangend met een historische weg. De C-horizont in het plangebied wordt aangetroffen vanaf een diepte van 65-100 cm -Mv.

- **In hoeverre zijn de archeologisch relevante bodemniveaus nog intact (verstoring, erosie, afdekkend substraat)?**

Alleen ter plaatse van boring 3 is sprake van een intact archeologisch relevant niveau samenhangend met de weg die zichtbaar is op kaartmateriaal uit de vroege 19^e eeuw. In het overige deel van het plangebied is het dekzandpakket tot een dusdanig grote diepte verstoord geraakt dat geen bodemopbouw meer te onderscheiden is en geen sprake is van een archeologisch relevant niveau.

- **Wat is de archeologische verwachting van het plangebied en in hoeverre is deze te differentiëren in laag, middelhoog en hoog?**

In het grootste deel van het plangebied is vastgesteld dat sprake is van een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden, gebaseerd op het ontbreken van een archeologisch relevant niveau in de top van het dekzand. Alleen ter plaatse van de historisch bekende weg is sprake van een middelhoge verwachting op het aantreffen van archeologische waarden, maar de informatiewaarde die een dergelijke weg vertegenwoordigt is dusdanig gering, dat deze geen aanvullend onderzoek behoeft.

12. Conclusie en advies

Conclusie

Op basis van het bureauonderzoek is vastgesteld dat het plangebied een middelhoge archeologische verwachting kent, gebaseerd op de ligging van het plangebied in de nabijheid van de historische kern van Scherpenzeel. Vooraf is verwacht een dekzandvlakte aan te treffen, waar mogelijk een laarpodzolgrond in is gevormd. Daarnaast is het mogelijk een historische weg aan te treffen, zichtbaar op kaarten uit de vroege 19^e eeuw. De top van het dekzandpakket vormt, indien intact, het archeologisch relevante niveau.

Tijdens het uitgevoerde veldonderzoek is aangetoond dat het plangebied inderdaad op een dekzandvlakte ligt. Het is echter onduidelijk of de genoemde laarpodzolgrond ook in het plangebied ook in het plangebied aanwezig is geweest, aangezien de aanwezigheid van een modern pakket heeft gezorgd voor de verstoring c.q. doorwerking van de natuurlijke ondergrond. Daarmee is voor het grootste deel van het plangebied een lage verwachting op het aantreffen van archeologische waarden vast te stellen. Slechts ter plaatse van boring 3 is sprake van een restant van een pakket dat kan samenhangen met de aanwezigheid van de historische weg. Deze weg is echter reeds ingetekend op kaartmateriaal. Daarnaast vertegenwoordigt deze weg een dusdanig geringe informatiewaarde dat deze geen aanvullend onderzoek behoeft.

Advies

In het plangebied bestaat het voornemen een bestemmingsplanwijziging door te voeren om in de toekomst woningbouw plaats te laten vinden. Naar aanleiding van onderhavig onderzoek is vastgesteld dat het plangebied grotendeels een lage verwachting heeft op het aantreffen van archeologische waarden. De aan te treffen historische weg vertegenwoordigt een dusdanig lage informatiewaarde dat deze geen aanvullende onderzoeksstappen nodig heeft. Daarom willen wij adviseren om voor het plangebied in het nieuwe bestemmingsplan een dubbelbestemming “Archeologische verwachtingswaarde 4 (laag)” op te nemen conform het erfgoedbeleid van de gemeente Scherpenzeel. In de toekomst zullen ingrepen in de ondergrond met een oppervlakte van meer dan 10.000 m² en dieper dan 30 cm -Mv op deze manier een archeologische onderzoekspllicht kennen. Daardoor zijn er op basis van onderhavig onderzoek geen bezwaren tegen de voorgenomen ontwikkelingen in het plangebied en is voornamelijk geen aanvullend archeologisch onderzoek nodig. Wel geldt dat als er tijdens de graafwerkzaamheden onverhoopt toch zaken aan het licht komen, deze op grond van de Erfgoedwet artikel 5.10 bij het bevoegd gezag (de gemeente Scherpenzeel) direct dienen te worden gemeld.

Het bovenstaande is een advies. Op basis van de resultaten van het onderzoek neemt het bevoegd gezag (de gemeente Scherpenzeel) een besluit over de eventuele omgang met archeologische waarden binnen het plangebied. Dit besluit kan en mag afwijken van hetgeen is geadviseerd door Transect.

13. Geraadpleegde bronnen

Archeologische kaarten en databestanden

- Archeologische Monumenten Kaart (AMK), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2007.
- Archeologisch Informatie Systeem (Archis3), Rijksdienst voor Cultureel erfgoed (RCE), Amersfoort, 2015.
- Geologische Overzichtskaart van Nederland (2010), TNO.
- www.ahn.nl
- www.ruimtelijkeplannen.nl
- www.planviewer.nl
- www.topotijdreis.nl
- www.bodemloket.nl
- www.dinoloket.nl
- www.edugis.nl
- www.beeldbank.cultureelerfgoed.nl
- www.ikme.nl
- www.dans.easy.knaw.nl
- www.pdok.nl
- www.hdc.vu.nl/nl/online-informatie/ikgn/index.aspx
- www.landschapinnederland.nl/militaire-landschapskaart
- www.bagviewer.kadaster.nl
- www.tracesofwar.com
- Kaart van verdedigingswerken <https://www.landschapinnederland.nl/militaire-landschapskaart>
- www.grebbelinie.nl/event/65

Bronnen van Afbeeldingen

Figuur 1. Ligging van de plangebieden op een topografische kaart. Bron topografische kaart: PDOK. .	10
Figuur 2. Toekomstige situatie. Bron : Buro SRO.	11
Figuur 3. Het plangebied (rood omlijnd) op het Kadastrale minuutplan uit Woudenberg (links) en Renswoude (rechts) uit 1811-1832. Bron: RCE	18
Figuur 4. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1900. Bron: topotijdreis.nl. ...	18
Figuur 5. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1931. Bron: topotijdreis.nl. ...	19
Figuur 6. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1953. Bron: topotijdreis.nl.	19
Figuur 7. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1970. Bron: topotijdreis.nl. ...	20
Figuur 8. Het plangebied (rood omlijnd) op een topografische kaart uit 1990. Bron: topotijdreis.nl. ...	20
Figuur 9. Het plangebied (rood omlijnd) op een recente luchtfoto. Bron: PDOKnl.	21
Figuur 10: Op de linker foto de verhardingssituatie rondom de bestaande bebouwing, op de rechterfoto de groenstrook en de watergang aan de noordzijde van het plangebied. Fotograaf: J. Rap MA.....	24

Literatuur

Bakker, H., de, en J. Schelling, 1989. *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland. De hogere niveaus*, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2005. *Landschappelijk Nederland*. Van Gorcum, Assen.

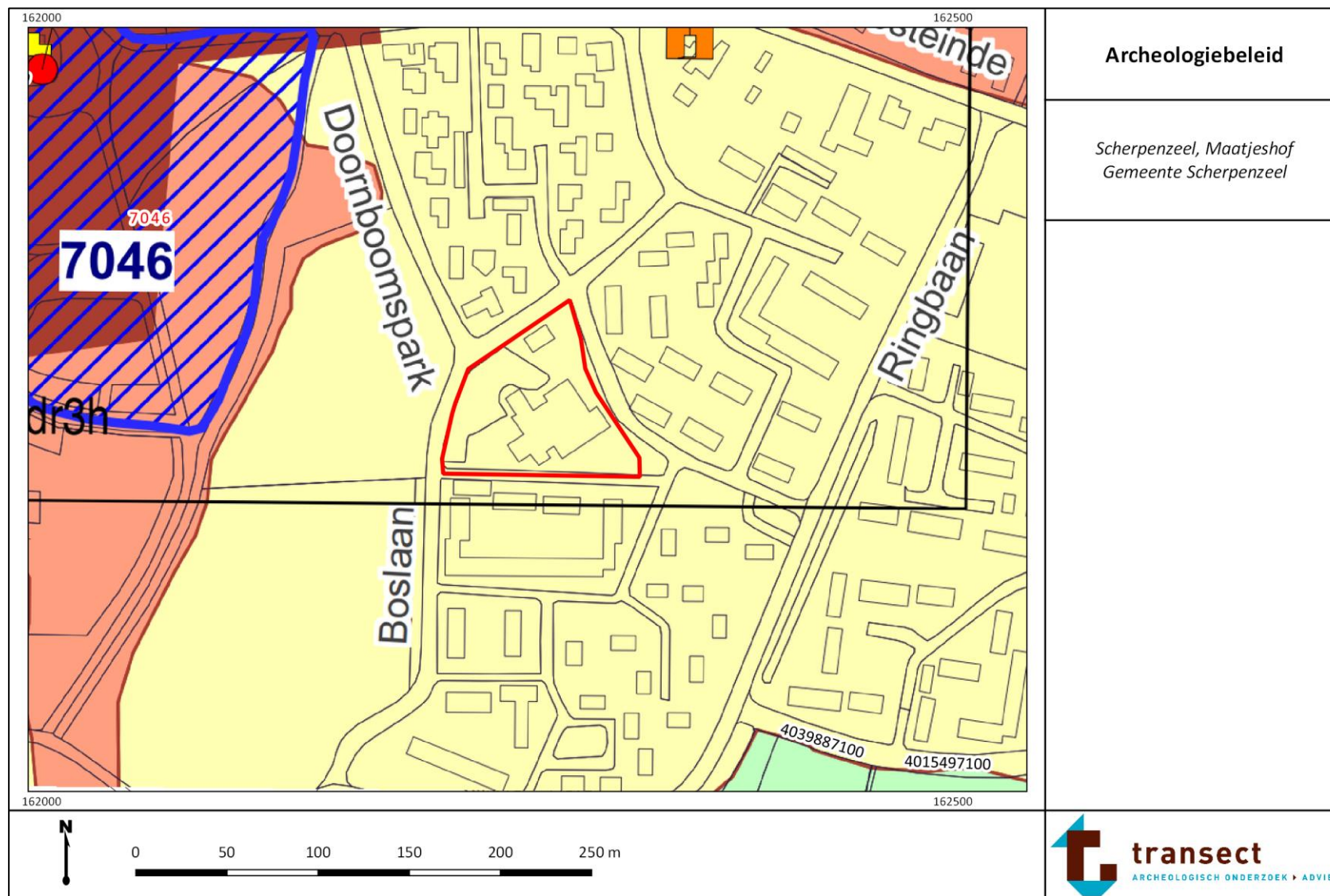
Berendsen, H.J.A., 2008. *Landschap in delen*. Van Gorcum, Assen.

- Blijdenstijn, Roland, 2005. *Tastbare tijd. Cultuurhistorische Atlas van de provincie Utrecht*. Amsterdam.
- Cohen, K.M., E. Stouthamer, H.J. Pierik, en A.H. Geurts, 2012. *Digitaal Basisbestand Paleogeografie van de Rijn-Maas Delta*. Utrecht.
- Doesburg, Van, J., M. de Boer, J. Deeben, B.J. Groenewoud en T. de Groot (red.), 2007. *Essen in zicht. Essen en plaggendecken in Nederland: onderzoek en beleid*. NAR 34, RACM, Amersfoort.
- Klerks, K., 2017. *Rapportage Nader archeologisch onderzoek Plan Akkerwinde te Scherpenzeel*. Econsultancy-rapport 1849.008.
- Lepage, H.A.S., 2019, *Plan van Aanpak Inventariserend veldonderzoek verkennende fase. Scherpenzeel, Maatjeshof*, Utrecht , Intern document Transect Archeologie.
- Louwe, E., 2016. *Archeologische Begeleiding Dorpsstraat 154 te Scherpenzeel in de gemeente Scherpenzeel*. Econsultancy-rapport 1127.001.001.
- Mulder, E.F.J. de, M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhof, en T.E. Wong, 2003. *De ondergrond van Nederland*. Houten.
- Oosterhout, F. van, 2009. *Archeologische monumentenzorg in de gemeente Scherpenzeel Toelichting op de archeologische waarden- en verwachtingskaart met AMZ-adviezen*. RAAP-rapport 1797.
- Schorn, E., 2012. *Bureauonderzoek en Inventariserend Veldonderzoek, karterende fase Akkerwindelaan te Scherpenzeel*. Archeodienst-rapport 182.
- Stouthamer, E., K.M. Cohen, en W.Z. Hoek. *De vorming van het Land*. Utrecht: Perspectief Uitgevers, 2015.
- Vos, P.C., 2015. Compilation of the Holocene paleogeographical maps of the Netherlands, in P.C. Vos (ed.), *The origin of the Dutch coastal landscape*, Groningen, 50-81.
- Vos, P.C./S. de Vries, 2015. *2e generatie paleogeografische kaarten van Nederland (versie 2.0)*. sd, www.archeologieinnederland.nl (11-30-2015).

Bijlage 1. Archeologische periode-indeling voor Nederland

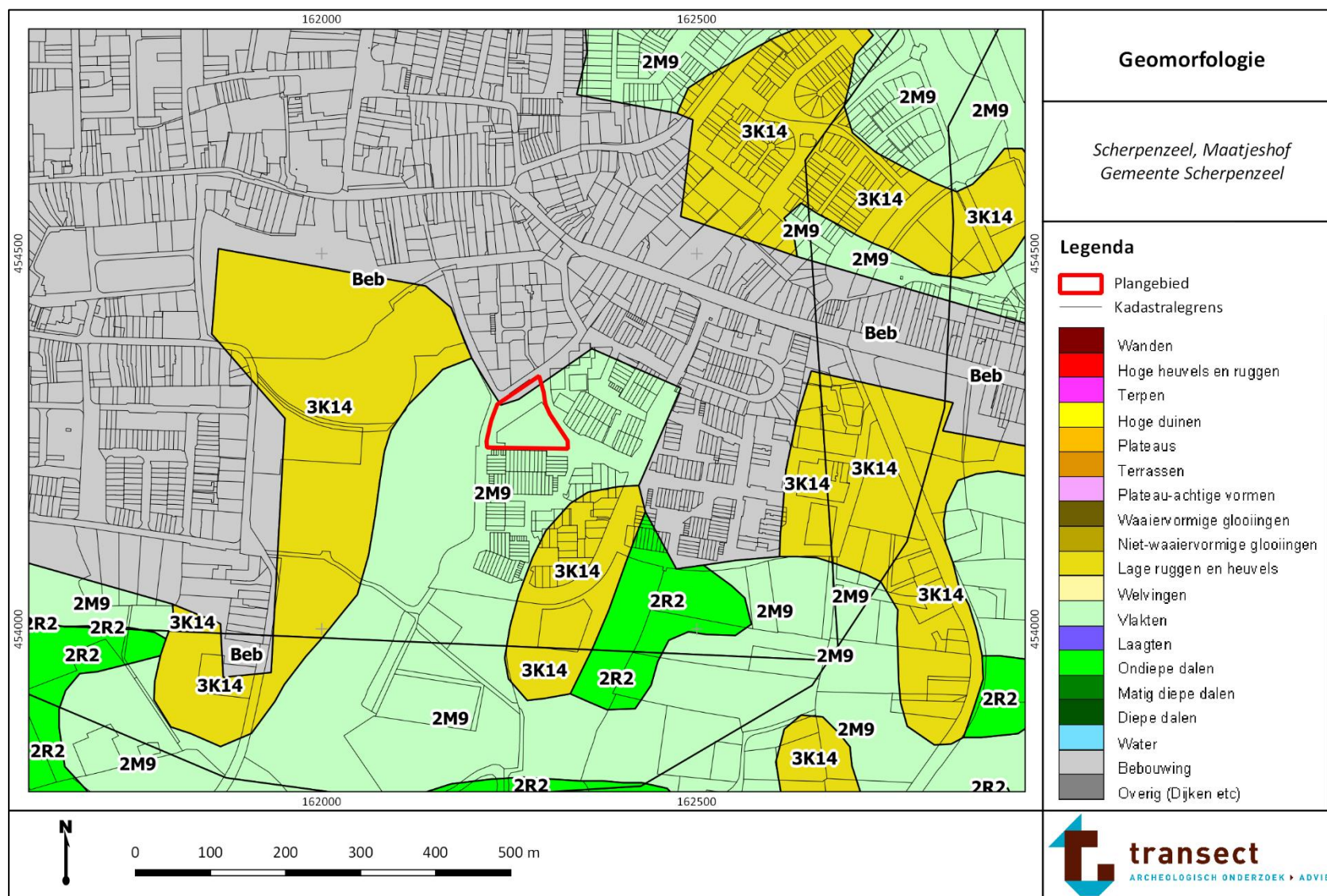
Periode	Deel-/subperiode	Van	Tot
Recent		1945 na Chr.	2050 na Chr.
Nieuwe Tijd	Late-Nieuwe tijd	1850 na Chr.	1945 na Chr.
	Midden-Nieuwe tijd	1650 na Chr.	1850 na Chr.
	Vroege-Nieuwe tijd	1500 na Chr.	1650 na Chr.
Middeleeuwen	Late-Middeleeuwen B	1250 na Chr.	1500 na Chr.
	Late-Middeleeuwen A	1050 na Chr.	1250 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen D	900 na Chr.	1050 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen C	725 na Chr.	900 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen B	525 na Chr.	725 na Chr.
	Vroege-Middeleeuwen A	450 na Chr.	525 na Chr.
Romeinse Tijd	Laat-Romeinse tijd B	350 na Chr.	450 na Chr.
	Laat-Romeinse tijd A	270 na Chr.	350 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd B	150 na Chr.	270 na Chr.
	Midden-Romeinse tijd A	70 na Chr.	150 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd B	25 na Chr.	70 na Chr.
	Vroeg-Romeinse tijd A	12 voor Chr.	25 na Chr.
IJzertijd	Late-IJzertijd	250 voor Chr.	12 voor Chr.
	Midden-IJzertijd	500 voor Chr.	250 voor Chr.
	Vroege-IJzertijd	800 voor Chr.	500 voor Chr.
Bronstijd	Late-Bronstijd	1100 voor Chr.	800 voor Chr.
	Midden-Bronstijd B	1500 voor Chr.	1100 voor Chr.
	Midden-Bronstijd A	1800 voor Chr.	1500 voor Chr.
	Vroege-Bronstijd	2000 voor Chr.	1800 voor Chr.
Neolithicum	Laat-Neolithicum B	2450 voor Chr.	2000 voor Chr.
	Laat-Neolithicum A	2850 voor Chr.	2450 voor Chr.
	Midden-Neolithicum B	3400 voor Chr.	2850 voor Chr.
	Midden-Neolithicum A	4200 voor Chr.	3400 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum B	4900 voor Chr.	4200 voor Chr.
	Vroeg-Neolithicum A	5300 voor Chr.	4900 voor Chr.
Mesolithicum	Laat-Mesolithicum	6450 voor Chr.	4900 voor Chr.
	Midden-Mesolithicum	7100 voor Chr.	6450 voor Chr.
	Vroeg-Mesolithicum	8800 voor Chr.	7100 voor Chr.
Paleolithicum	Laat-Paleolithicum B	18.000 BP	8.800 voor Chr.
	Laat-Paleolithicum A	35.000 BP	18.000 BP
	Midden-Paleolithicum	300.000 BP	35.000 BP
	Vroeg-Paleolithicum	-	300.000 BP

Bijlage 2. Archeologische beleids- en verwachtingskaart, gemeente Scherpenzeel

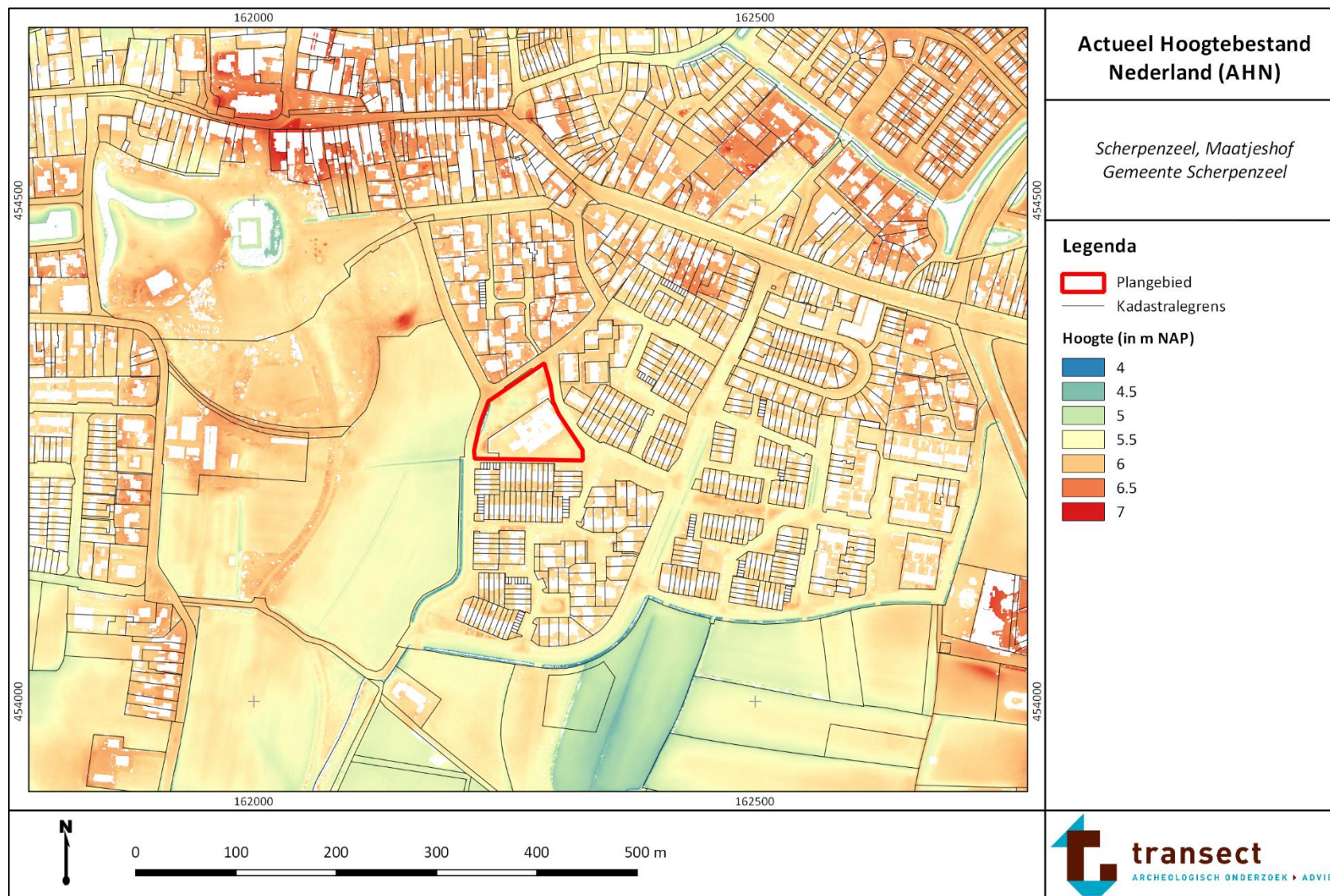

Legenda Plangebied archeologische verwachting hoog historische dorpskern: hoog middelmatig attentiezone rond vindplaats: middelmatig laag geen terreinen op de archeologische monumentenkaart (AMK) terrein van hoge archeologische waarde 7046 AMK-nummer (bijlage 2) onderzoeksmeldingen booronderzoek onbekend 23132 onderzoeksmeldingsnummer (bijlage 5) beleidsadvies Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 250 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 100 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 1000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 1000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 10.000 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. Vrijstelling voor archeologisch onderzoek Archeologisch onderzoek noodzakelijk in plangebieden groter dan 0 m² bij bodemingrepen dieper dan 30 cm. overig archeologische vindplaats 32 catalogusnummer (bijlage 1) rijksmonument 33119 monumentnummer (bijlage 3) gemeentelijk monument 15 monumentnummer (bijlage 4) grens gemeente Scherpenzeel	Archeologiebeleid, legenda <i>Scherpenzeel, Maatjeshof Gemeente Scherpenzeel</i>
bron: RAAP-rapport 1797, gemeente Scherpenzeel	

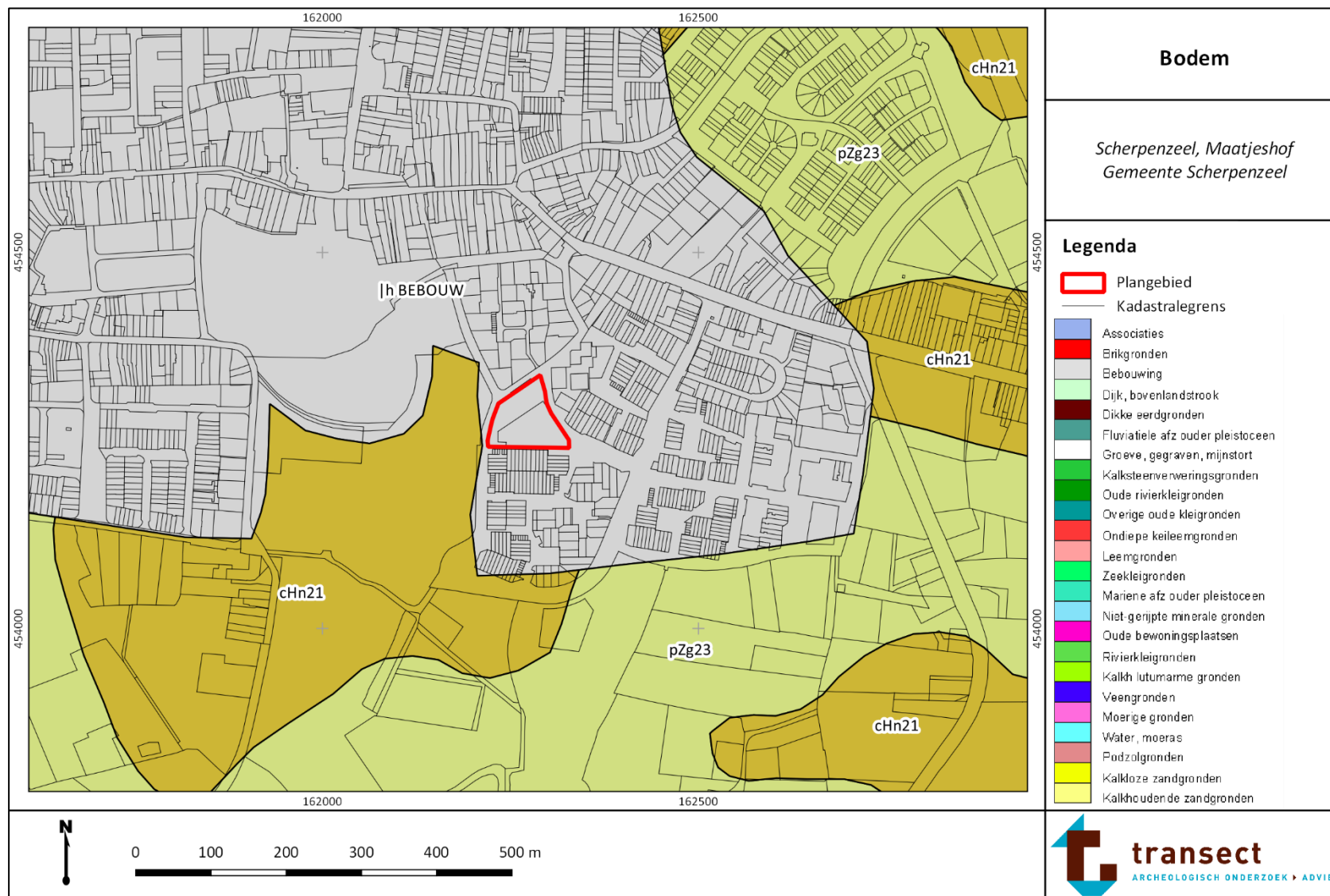
Bijlage 3. Geomorfologie

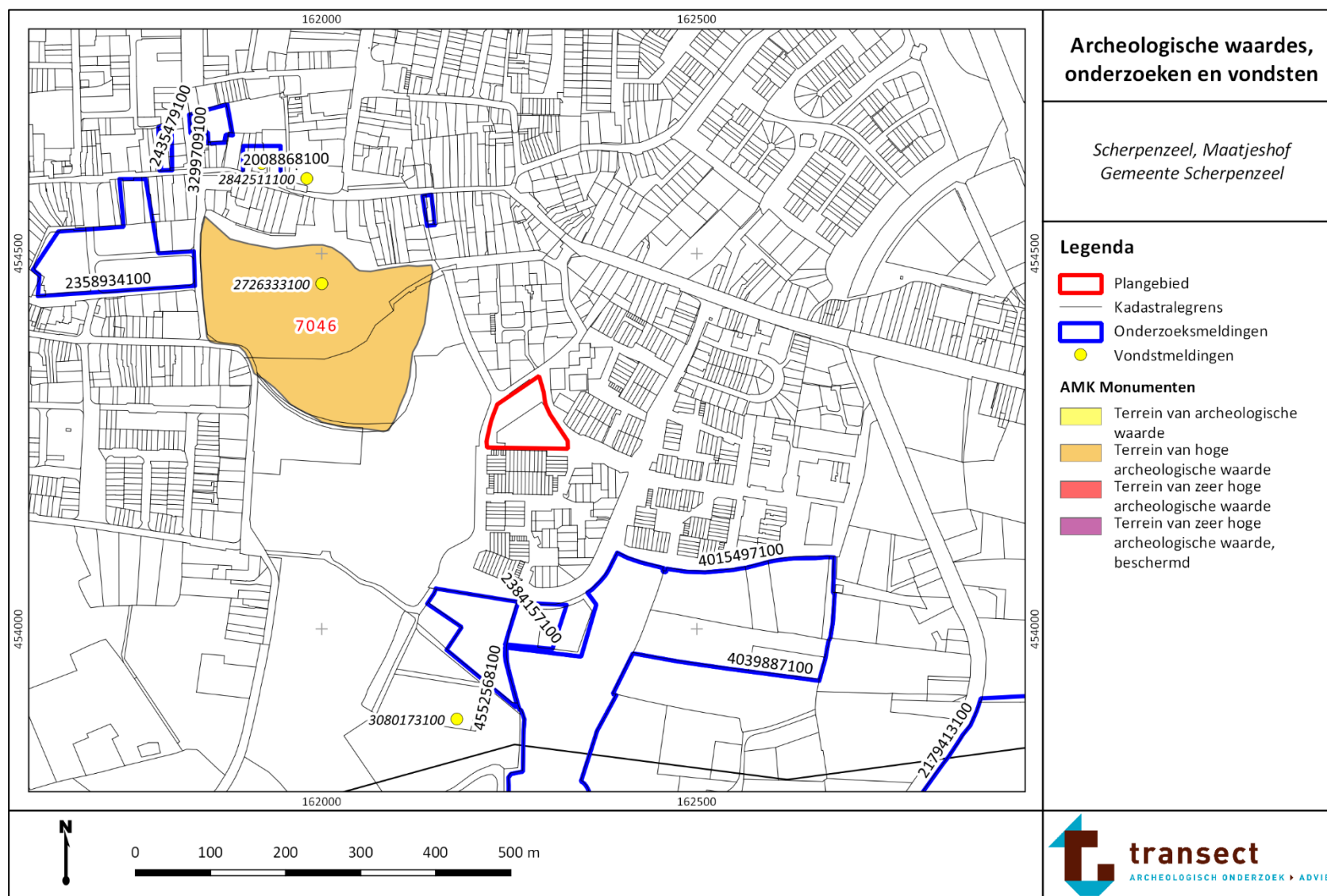
Bijlage 4. Maaiveldhoogte

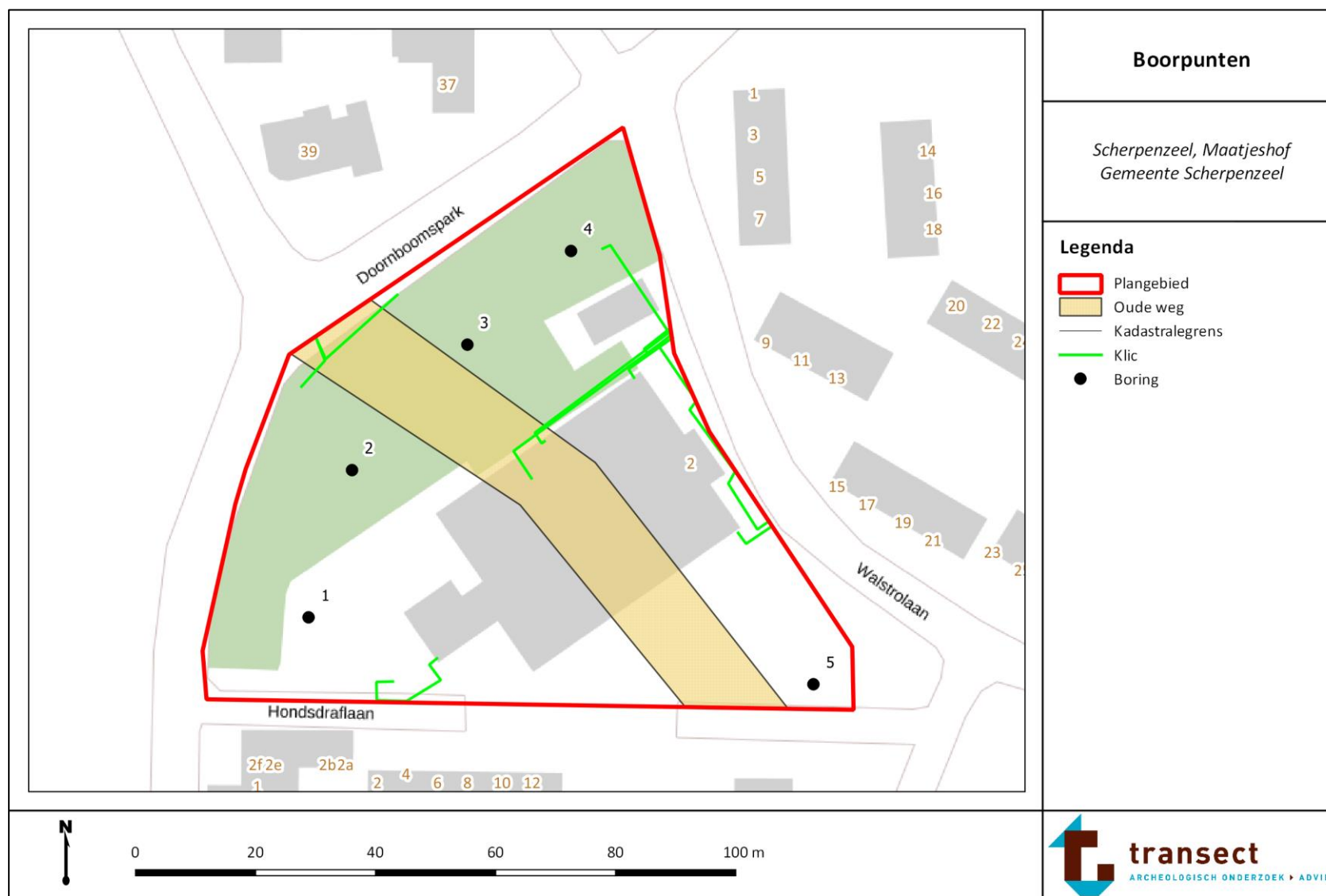
Bijlage 5. Bodem

Bijlage 6. Archeologische waarden en onderzoeken

Bijlage 7. Boorpuntenkaart

Bijlage 8. Foto's van boringen

Hieronder zijn enkele foto's van de boringen opgenomen. Deze foto's geven een goed beeld van de bodemopbouw binnen het plangebied. De boorkernen zijn uitgelegd per blok van 50 cm -Mv, waarbij het maaiveld links begint. Bij de boorkernen van de Edelmanboor wijst de onderzijde (het diepste punt) naar boven.

Boring 2: 0-120 cm -Mv.

Boring 3: 0-120 cm -Mv.

Boring 4: 0-120 cm -Mv.

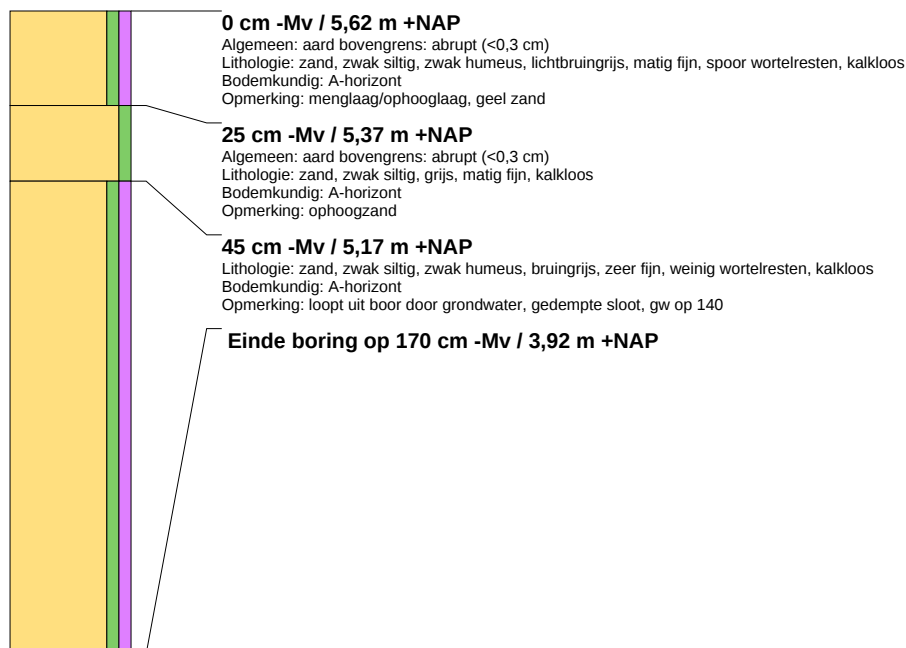
Boring 5: 0-100 cm -Mv.

Bijlage 9. Boorbeschrijvingen

boring: SCHER-1

beschrijver: JR, datum: 4-2-2019, X: 162.224, Y: 454.255, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32G, hoogte: 5,62, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Scherpenzeel, plaatsnaam: Scherpenzeel, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect BV

boring: SCHER-2

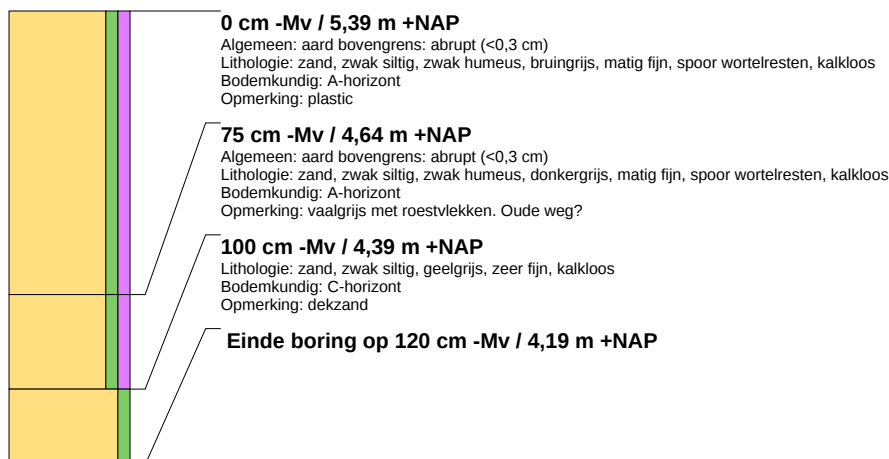
beschrijver: JR, datum: 4-2-2019, X: 162.244, Y: 454.281, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32G, hoogte: 5,40, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Scherpenzeel, plaatsnaam: Scherpenzeel, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect BV

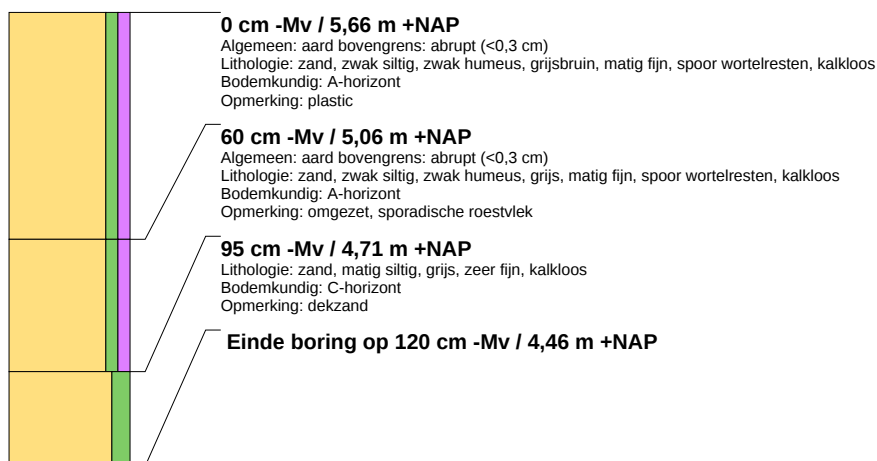
boring: SCHER-3

beschrijver: JR, datum: 4-2-2019, X: 162.263, Y: 454.301, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32G, hoogte: 5,39, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Scherpenzeel, plaatsnaam: Scherpenzeel, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect BV

boring: SCHER-4

beschrijver: JR, datum: 4-2-2019, X: 162.281, Y: 454.317, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32G, hoogte: 5,66, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Scherpenzeel, plaatsnaam: Scherpenzeel, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect BV

boring: SCHER-5

beschrijver: JR, datum: 4-2-2019, X: 162.321, Y: 454.245, precisie locatie: 1 m, coördinaatsysteem: Rijksdriehoeksmeting, kaartblad: 32G, hoogte: 5,69, precisie hoogte: 1 cm, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN bestand, boortype: Edelman-7 cm, doel boring: archeologie - verkenning, vondstzichtbaarheid: geen, provincie: Gelderland, gemeente: Scherpenzeel, plaatsnaam: Scherpenzeel, opdrachtgever: Buro SRO, uitvoerder: Transect BV

